

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๒

เรื่อง

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

ผู้สอน ครูวิชุดา กลิ่นจงกล
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายหลักการแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี ๑๑
๒. สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ยานี ๑๑

นิทานหรรษา

หมาป่ากับลูกหมูสามตัว

คำถามชวนคิด

นักเรียนคิดว่านิทานเรื่อง
หมาป่ากับลูกหมูสามตัว
แต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใด

มาทำความรู้จักกับ
ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑ กันเถอะ

กาพย์ยานี

เป็นคำประพันธ์ไทยที่กวีนิยมแต่งมาก **ปรากฏ**
การแต่ง ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีทั้งแต่งสลับกับคำ
ประพันธ์ประเภทอื่นและแต่งเพียงลำพัง **กาพย์ยานี**
บทหนึ่งมีสองบาท บาทละ ๑๑ คำ คนทั่วไปจึงนิยม
เรียกว่า กาพย์ยานี ๑๑

ลักษณะบังคับภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

๑. บทหนึ่งมี ๒ บาท บาทหนึ่งมี ๒ วรรค วรรคแรกมี ๕ คำ วรรคหลังมี ๖ คำ รวมเป็น ๑๑ คำ
จึงเรียกว่า ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

ลักษณะบังคับภาพยานี ๑๑

๒. สัมผัส มีดังนี้

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ (เลื่อนมา คำที่ ๑ หรือ ๒ ก็ได้) คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ ถ้าจะแต่งบทต่อไป จะต้องให้คำสุดท้ายของบทต้น สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ของบทต่อไป ซึ่งถือเป็นสัมผัสระหว่างบท

ลักษณะบังคับภาพยานี้ ๑๑

ในการแต่งภาพยานี้ ๑๑ นั้น ถ้าจะให้คำสุดท้ายของ
วรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ ของวรรคที่
๔ ด้วย ก็จะเป็นการเพิ่มความไพเราะยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบัน
นิยมให้สัมผัสกันด้วย

ลักษณะบังคับภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

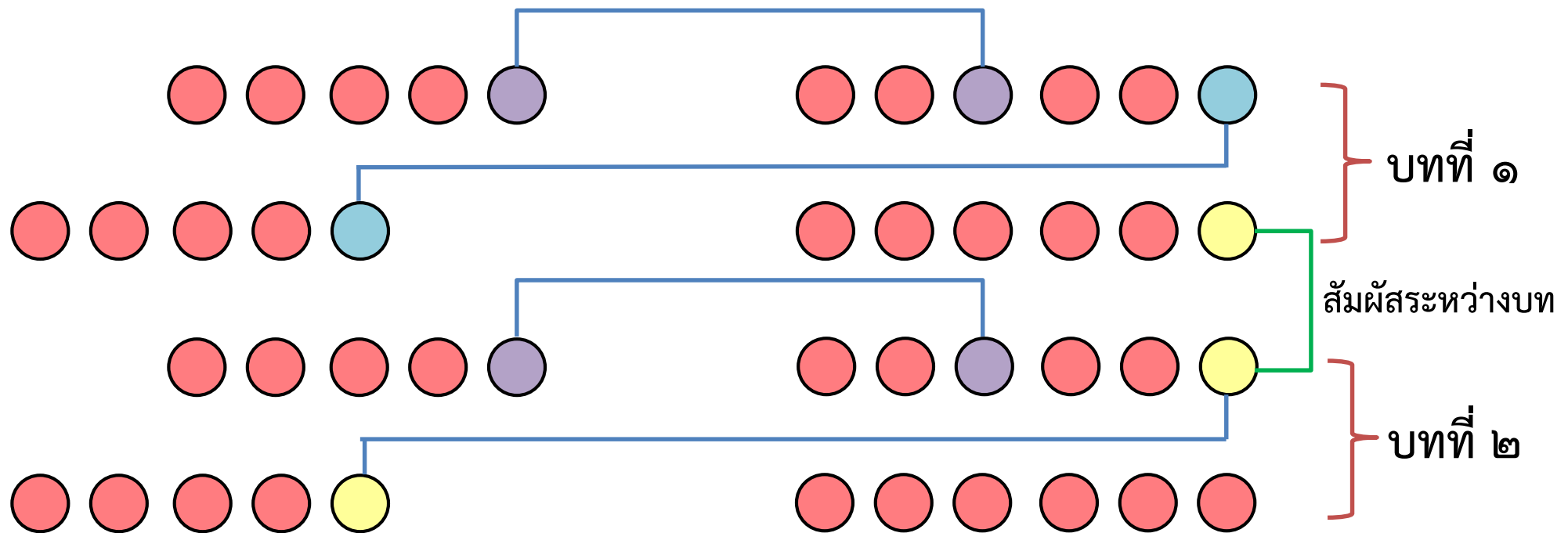
๓. ถ้อยคำที่ใช้ในวรรณคดีเดียวกันนิยมให้มีสัมผัสในเหมือนกลอนจึงจะไพเราะ

๔. คำสุดท้ายของบท ห้ามใช้คำตายหรือคำที่มีรูปวรรณยุกต์ และนิยมใช้เสียงวรรณยุกต์สามัญ หรือจัตวา

ลักษณะบังคับภาพยานี ๑๑

๕. ภาพยานี มักนิยมแต่งเป็นบทสวด บทเห่เรือ
บทพากย์โขน และบทสรภัญญะที่ใช้ในบทละคร และ
มักนิยมแต่งเกี่ยวกับตอนที่เป็นบทพรรณนาโวหาร หรือ
ตอนที่ชมสิ่งต่าง ๆ หรือตอนที่ไศกเศร้ายำครวญ

แผนผังภาพยยานี ๑๑

หมายเหตุ เส้นสีน้ำเงิน คือสัมพันธ์ระหว่างวรรค

เส้นสีเขียว คือสัมพันธ์ระหว่างบท

ตัวอย่างกาพย์ยานี ๑๑

สิบเอ็ดให้จดจำ
สัมผัสเรียงจัดวาง
วรรคแรกกับวรรคสอง
คำท้ายส่งต่อมา
สัมผัสระหว่างบท
ไพเราะเสนาะปลื้ม

กำหนดคำของพยางค์
ตามแบบบทจำจดมา
สัมผัสต้องรีบสรรหา
ถึงวรรคสามตามต่อกัน
ให้งามงดอย่างสร้างสรรค์
เรียงรักษาร้อยทุกถ้อยคำ

(ประพันธ์โดย ยุพาพร สิงห์วงศ์)

กิจกรรม แต่งคำประพันธ์ हररर

ต่างคำประพันธ์หรือรรรษา

ใบงาน

ให้นักเรียนทำใบงาน

เรื่อง รู้รักษ์แหล่งกาพย์ยานี ๑๑

ดาวน์โหลดใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ตอนที่ ๑ อธิบายฉันทลักษณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่ถูกต้อง

๑. ลักษณะบังคับของกาพย์ยานี ๑๑ มีดังนี้

- ก. ๑ บท มี บาท
- ข. ๑ บาท มี วรรค
- ค. ๑ บท มี วรรค
- ง. ๑ บาท มี คำ
- จ. บาทแรก เรียกว่า
- ฉ. บาทหลัง เรียกว่า
- ช. วรรคหน้า มี คำ
- ซ. วรรคหลัง มี คำ

ตอนที่ ๑ อธิบายฉันทลักษณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่ถูกต้อง

๒. ลักษณะบังคับสัมผัสของกาพย์ยานี ๑๑ มีดังนี้

- ก. สัมผัสบังคับเป็นลักษณะสัมผัส
- ข. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ นิยมส่งสัมผัสไปยังคำที่ ของวรรคที่ ๒
- ค. คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่
- ง. หากแต่งมากกว่า ๑ บท คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ของบทต้น ส่งสัมผัสสระ
ไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ของบทถัดไป

ตอนที่ ๒ เรียงลำดับแต่งภาพยานี ๑๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเรียงลำดับของภาพยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง

๑. สายใยแต่ในครรภ์ คอยดูแลไม่แปรผัน ศรรักปักอกแม่ เอ่ยรักนั้นพลันยินดี

๒. ออกอุณการุณรัก เป็นมิ่งมั่นนิรันดร เฝ้าพุ่มฟักไม่เลียงหนี ถักทอต่อชีวิ

๓. คอยฝึกหัดเขียนอักษร ย้อนเอ่ยรักประจักษ์คุณ อุ้มมือสื่อสัมผัส ฝึกฝนไม่แงงอน

ตอนที่ ๒ เรียงลำดับแต่งภาพยานี ๑๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเรียงลำดับของภาพยานี ๑๑ ให้ถูกต้อง

๔. แม่อดทนให้ตัดหนูน กอดใดใครละมุน อุ่นเอื้อเมื่อฟ้าหม่น คุ่นเคยรักถักต่อพลัน

.....

.....

๕. อุ่นแท้แม่รักลูก รักแท้แต่ในครรภ์ บ่มเพาะคนจนดั่งาม คอยปลอบปลุกทุกสิ่งสรรค์

.....

.....

สรุปความรู้

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ

ภาพยนตร์ยานี้ ๑๑

บทเรียนครั้งต่อไป

วิจักษ์วรรณคดี

ดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑